

*Білан Сергій Олексійович,
доктор історичних наук, професор,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)*

ЗЛАМ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ОРІЄНТИРІВ ПРОВІДНИХ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ У 2025 р.

Зовнішня політика будь-якої держави формується багатьма факторами, і важко передбачити раптові зміни. До таких ризиків належить низка факторів, що впливають на формування та реалізацію зовнішньої політики держав, зокрема, зміна керівництва, геополітичні потрясіння, економічні виклики, внутрішньополітичні зміни, трансформації у відносинах з ключовими партнерами, зміна клімату та екологічні виклики. Ще одним рушієм змін зовнішньої політики провідних країн Європи залишається російсько-українська війна, яка стала каталізатором значних змін.

Після приходу до влади в США Дональда Трампа в січні 2025 р. та його гучних заяв щодо світової ситуації, світ почало лихоманити. Європейські лідери провідних країн, зокрема Великої Британії, Німеччини та Франції, активізували своє прагнення зміцнити власну стратегічну автономію у сфері безпеки та оборони, а також у зовнішній політиці загалом. Це включає поглиблення співпраці в рамках ЄС, розвиток власного військового потенціалу та формування більш незалежної позиції на міжнародній арені.

Відбулося певне переосмислення відносин з росією, яке залежить від розвитку російсько-української війни та загальної геополітичної ситуації, країни Західної Європи продовжують політику стримування, або ж можуть проводити дискусії щодо можливості відновлення діалогу за певних умов. Російсько-українська війна стала каталізатором суттєвих змін у зовнішньополітичних орієнтаціях провідних країн Західної Європи. У 2025 році ці зміни, ймовірно, лише поглибляться, формуючи новий геополітичний ландшафт.

Серед питань, що обговорюються, можна виділити, перш за все, посилення стратегічної автономії ЄС. Війна показала вразливість Європи в питаннях безпеки та енергетичної залежності, що, своєю чергою, стимулює країни, особливо Францію та Німеччину, до посилення стратегічної автономії ЄС. Це включатиме збільшення витрат на оборону, розвиток власного військового

потенціалу та поглиблення співпраці в рамках ЄС у сфері безпеки та оборони. Також ці країни намагатимуться зменшити енергетичну залежність від росії шляхом диверсифікації джерел енергії та розвитку «зеленої» енергетики.

Західноєвропейські країни виступають за зміцнення трансатлантичних зв'язків, оскільки війна показала важливість співпраці між Європою та США, особливо в рамках НАТО, однак, можливі розбіжності щодо торговельних питань та кліматичної політики. На тлі гучних заяв Дональда Трампа, відомого своїм скептичним ставленням до НАТО та міжнародних організацій, він може зменшити підтримку США Україні, що змусить європейські країни взяти на себе більшу відповідальність за власну безпеку. Це може призвести до посилення розбіжностей між США та Європою відносно політики щодо росії, що, своєю чергою, послабить трансатлантичний альянс.

Відбувається посилення європейської стратегічної автономії. В умовах можливого зменшення підтримки з боку США, країни Західної Європи, особливо Франція та Німеччина, мають посилити свої зусилля щодо зміцнення європейської стратегічної автономії. Це включатиме збільшення оборонних витрат, розвиток власних військових спроможностей, поглиблення співпраці в рамках ЄС у сфері безпеки та оборони. Країни Європи прагнутимуть зменшити залежність від США у питаннях безпеки.

З іншого боку посилюється увага до країн Східної Європи, які є важливими для безпеки всього континенту, насамперед до України та Молдови, і включатиме економічну допомогу, військову підтримку та політичну протекцію євроінтеграції цих країн.

Відносини з росією переосмислюються, оскільки війна зруйнувала давні надії на співпрацю з російською федерацією. Країни Західної Європи продовжуватимуть політику стримування росії, посилення санкцій та підтримки України, хоча ця підтримка доволі дозована. Спостерігалися деякі розбіжності в політиці щодо росії, оскільки Дональд Трамп продемонстрував неоднозначне ставлення до російської федерації, що певною мірою призводить до розбіжностей між США та країнами Західної Європи стосовно політики щодо цієї країни. Європейські країни, які підтримують Україну, можуть опинитися у скрутному становищі, намагаючись збалансувати відносини з США та росією, це також загострює розбіжності всередині Європейського союзу стосовно обсягів та характеру підтримки України. Посилюється тиск на Україну, з метою пошуку дипломатичного рішення, для закінчення війни.

Водночас спостерігається певна внутрішня нестабільність в країнах Західної Європи, зростає популізм, націоналізм та антиамериканські настрої. Це може вплинути на зовнішню політику, зробивши її більш національно-орієнтованою та менш схильною до міжнародної співпраці.

Таким чином, глобальний баланс сил у світі змінюється, оскільки зміни в політиці США після повернення до влади Дональда Трампа можуть призвести до значних викликів для країн Західної Європи, посилюючи роль Китаю та росії. Європейські країни будуть змушені адаптуватися до цих змін, що може призвести до перегляду їхніх зовнішньополітичних пріоритетів, переосмислення зовнішньої політики та посилення їхньої ролі на міжнародній арені.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.